

BARİATRİK VE METABOLİK CERRAHİ DERNEĞİ

Onursal Başkan

Prof. Dr. Mahir ÖZMEN

Başkan

Dr. Cem Kaan PARSAK

Başkan Yardımcısı

Dr. Samet YARDIMCI

Genel Sekreter

Dr. Evren DİLEKTAŞLI

Sayman

Dr. Varlık EROL

Üye

Dr. Mehmet Tahir ORUÇ

Dr. Nihat AKSAKAL

Dr. Orçun YALAV

Dr. Ömer YOLDAŞ

Dr. Süleyman ÇETİNKÜNAR

Dernek İletişim

KIZILIRMAK MAH. 1443-CADDE
DISKAPINÖ:25 A- İÇKAPINÖ:186
ÇANKAYA/ANKARA

Tel : 0533 771 48 92

E-posta : info@tsmbs.org

GLP-1 Analoglarının Türkiye’de Kullanımı Üzerine Bariatrik Metabolik Cerrahi Derneği Deklarasyonu

Son yıllarda GLP-1 reseptör agonistleri (semaglutid, liraglutid, tirzepatid ve benzeri ajanlar), obezite ve tip 2 diyabet tedavisindeki etkili sonuçları nedeniyle tüm dünyada hızla yaygınlaşmıştır. Klinik çalışmalarda anlamlı kilo kaybı sağlamaları ve metabolik açıdan olumlu etkiler göstermeleri, bu ilaçları modern obezite tedavisinin önemli bir bileşeni haline getirmiştir. Ancak Türkiye’de bu ilaçların reçetesiz veya kontrolsüz yollarla temin edilebilmesi, tıbbi değerlendirmenin dışında, takip protokollerinden bağımsız ve yaygın bir kullanıcı kitlesi oluşmasına yol açmıştır. Bu durum, hem bireysel sağlık açısından hem de toplum düzeyinde ciddi güvenlik sorunları doğurmaktadır.

Obezite, kronik, multifaktöriyel ve tekrarlama eğilimi yüksek bir hastalık olup tedavisi doğası gereği **multidisipliner bir yaklaşım** gerektirir. Yaşam tarzı değişiklikleri, beslenme alışkanlıklarının düzenlenmesi, fiziksel aktivitenin artırılması, davranışsal ve psikososyal destek, farmakolojik tedaviler ve uygun hastalarda cerrahi seçenekler; obezite tedavisinin birbirini tamamlayan vazgeçilmez bileşenleridir. Bu temel unsurlar olmaksızın yalnızca farmakolojik ajanlara dayalı bir yaklaşımın, uzun vadede kalıcı ve sürdürülebilir kilo kaybı sağlaması mümkün değildir. Bu bağlamda, GLP-1 analoglarının yaşam tarzı değişikliği, beslenme eğitimi ve davranışsal müdahalelerden bağımsız, tek başına bir “çözüm” olarak sunulması hem bilimsel gerçeklerle hem de klinik deneyimle uyumlu değildir. Bu ilaçların uygun hasta grubunda, yapılandırılmış bir obezite tedavi programının parçası olarak kullanılması gerekmektedir. Aksi takdirde tedavi başarısızlığı ve geri kilo alımı kaçınılmaz olmakta ve hastalar yanıltıcı bir beklenti içine sürüklenmektedir.

GLP-1 analoglarının tıbbi değerlendirme olmaksızın kullanılmasının bir diğer önemli sonucu, ortaya çıkan yan etkilerin izlenememesi ve ulusal ölçekte güvenilir veri oluşturulamamasıdır. Oysa mevcut literatür, bu ajanlarla ilişkili olası risklerin hafife alınmaması gerektiğini göstermektedir. Klinik pratikte en sık karşılaşılan gastrointestinal yan etkilerin yanı sıra, hızlı doz artışı veya uygun olmayan hasta seçimi durumlarında hastaların ciddi dehidratasyon, gastroparezi benzeri motilite bozuklukları ve elektrolit kayıplarıyla başvurduğu bilinmektedir. Daha önemlisi, GLP-1 analoglarıyla ilişkili akut pankreatit vakaları uzun süredir tartışılmakta olup; randomize kontrollü çalışmalarda net bir nedensellik ortaya konamamış olsa bile, gerçek yaşam verileri bu ilişkinin klinik açıdan göz ardı edilemeyecek düzeyde olabileceğini düşündürmektedir. Benzer şekilde, diyabetik retinopatisi bulunan hastalarda semaglutid tedavisi sonrası görme kaybı ve retinopati progresyonu bildirilmiş olup, bu durum tedaviye başlamadan önce kapsamlı bir göz değerlendirmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca hayvan çalışmalarından elde edilen veriler, medüller tiroid kanseri ve MEN-2 öyküsü olan hastalarda teorik riskleri desteklemekte; bu nedenle söz konusu grupta bu ilaçların kullanımı kesin olarak kontrendike kabul edilmektedir.

Klinik açıdan giderek önem kazanan bir başka konu da GLP-1 analoglarının psikiyatrik etkileridir.

BARIATRİK VE METABOLİK CERRAHİ DERNEĞİ

Onursal Başkan

Prof. Dr. Mahir ÖZMEN

Başkan

Dr. Cem Kaan PARSAK

Başkan Yardımcısı

Dr. Samet YARDIMCI

Genel Sekreter

Dr. Evren DİLEKTAŞLI

Sayman

Dr. Varlık EROL

Üye

Dr. Mehmet Tahir ORUÇ

Dr. Nihat AKSAKAL

Dr. Orçun YALAV

Dr. Ömer YOLDAŞ

Dr. Süleyman ÇETİNKÜNAR

Dernek İletişim

KIZILIRMAK MAH. 1443-CADDE
DISKAPINO:25 A- İÇKAPINO:186
ÇANKAYA/ANKARA

Tel : 0533 771 48 92

E-posta : info@tsmbs.org

Avrupa İlaç Ajansı (EMA) 2023'te semaglutid ve liraglutid gibi GLP-1 RA'larla tedavi edilen hastalarda intihar düşüncesi ve kendine zarar verme gibi olayların bildirilmesi üzerine kapsamlı bir güvenlik değerlendirmesi başlatmıştır. Aynı şekilde, ABD Gıda ve İlaç Dairesi (FDA) de bu sınıftaki ilaçlarla ilişkili olası intihar düşünceleri veya davranışları ile ilgili olayların raporlarını değerlendirmektedir. Bu bulgular, özellikle psikiyatrik yatkınlığı olan bireylerde yakın takip gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır.

Türkiye'de ise bu ilaçların reçetesiz erişilebilir olması, yukarıda belirtilen risk faktörleri göz ardı edilerek kontrolsüz kullanımın artmasına yol açmaktadır. Üstelik yan etkilerin büyük bir kısmı ne sağlık otoritelerine bildirilmekte ne de sistematik biçimde kayıt altına alınmaktadır. Bu durum, Türk toplumuna özgü yan etki sıklıkları, popülasyon farklılıkları ve uzun dönem güvenlik profili hakkında sağlıklı veri üretilmesini neredeyse imkânsız hale getirmektedir. Oysa obezitenin ülkemizde giderek artan bir halk sağlığı sorunu olduğu göz önüne alındığında, GLP-1 analoglarının kullanımının da artacağı açıktır; dolayısıyla bu ilaçların güvenli ve rasyonel kullanımı için ulusal stratejilerin geliştirilmesi kaçınılmazdır.

Sonuç ve Öneriler

GLP-1 analogları, uygun hasta seçimi ve uzman hekim takibi ile, multidisipliner bir obezite tedavi programının parçası olarak kullanıldığında metabolik sağlık açısından etkili ve değerli tedavi seçenekleridir. Ancak yaşam tarzı değişikliği, beslenme düzenlemesi ve davranışsal müdahalelerden bağımsız, kontrolsüz ve tek başına ilaç kullanımına dayalı yaklaşımlar hem bilimsel gerçeklerle uyumlu değildir hem de uzun vadede hastalara kalıcı fayda sağlamamaktadır.

Bu nedenle, GLP-1 analoglarının yalnızca bariatrik cerrahlar, obezite ve metabolik hastalıklar alanında çalışan endokrinologlar veya bu konuda yetkin uzman hekimler tarafından reçete edilmesi gerektiği vurgulanmalıdır. Bununla birlikte, Sağlık Bakanlığı ve ilgili bilimsel derneklerin iş birliğiyle **ulusal bir GLP-1 analogları güvenlik veri tabanı** oluşturulması; tüm yan etkilerin standardize biçimde bildirilmesi; yeni kullanıcıların, doz değişikliklerinin ve olası komplikasyonların sistematik olarak izlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Sonuç olarak, GLP-1 analogları modern obezite tedavisinin güçlü araçlarıdır; ancak yalnızca bilimsel rehberlere uygun şekilde, multidisipliner yaklaşım içinde, uzman hekim kontrolünde ve ulusal düzeyde izleme sistemleriyle entegre edildiğinde toplum sağlığına en üst düzeyde katkı sağlayabilirler.

Saygılarımızla Kamuoyuna Duyurulur.

BMCD Yönetim Kurulu